

Pleidooi Initiatiefgroep: IJmondgemeenten moeten fuseren

Twaalf ondernemersorganisaties (waaronder MKB-IJmond en MKB-Velsen), onderwijsinstellingen, zorginstelling en woningcorporaties in de IJmond willen dat Velsen, Beverwijk en Heemskerk fuseren. Ze hebben zich gebundeld in de Initiatiefgroep Bestuurlijke Vernieuwing IJmond.

De groep heeft bureau Berenschot onderzoek laten doen naar de samenwerking tussen de gemeenten. Aan dat onderzoek deden ook ambtenaren van de drie gemeenten en van de provincie mee. Berenschot onderzocht ook hoe de IJmond bestuurlijk sterker kan worden. De beste oplossing is een fusie tussen de gemeenten Velsen, Beverwijk, Heemskerk en Uitgeest.

De Initiatiefgroep heeft het Berenschotrapport naar de gemeenteraden gestuurd. In de begeleidende brief pleit de Initiatiefgroep echter voor een fusie zonder Uitgeest. "Onze inschatting is dat Uitgeest nu niet haalbaar is", legt woordvoerder Frans Baud van de Initiatiefgroep uit. "De politiek in Uitgeest loopt er nog niet warm voor".

De IJmondgemeenten hebben een slechte onderlinge relatie, aldus Berenschot. Zo zien ambtenaren en de plaatselijke politici de noodzaak van samenwerking niet. "Behoud van autonomie vinden ze belangrijker dan kostenvoordelen. Er is sprake van bestuurlijke onwil", constateert het onderzoeksbureau.

Cultuurverschillen spelen ook een rol, bijvoorbeeld het 'dorpse' Heemskerk en het 'stadse' Beverwijk. Verder is de relatie tussen Velsen en Beverwijk 'stroef en moeizaam'. Ambtenaren en wethouders overleggen nauwelijks, bijvoorbeeld over vernieuwing van het stationsgebied van Beverwijk. Beslissingen over Velsen-Noord stemt Velsen helemaal niet af met Beverwijk.

Werkgelegenheid

Berenschot: "De IJmondgemeenten zijn niet opgewassen tegen de grote opgaven van de toekomst. De zwakke positie kan op middellange termijn gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de IJmond". Commissaris van de Koningin in Noord-Holland Johan Remkes heeft Beverwijk al laten weten dat hij een onderzoek naar 'intensieve regionale samenwerking' in de IJmond bestuurlijk wil faciliteren. Volgens PvdA-voorman Cees Bodewes betekent dat dat er provinciale ambtenaren voor kunnen worden vrijgemaakt.

De opvolger van de GroenLinkse Borghouts maakte een bustoer door Beverwijk en Wijk aan Zee als onderdeel van zijn kennismaking met de lokale politiek. De liberale CdK toonde zich al goed op de hoogte van de meeste grote problemen die hier spelen en waar het bestuur lang niet altijd een adequaat antwoord op heeft. Zo kunnen Beverwijk noch Heemskerk afzonderlijk echt een vuist maken als het gaat om de bereikbaarheid van hun industriegebieden, het opknappen daarvan of kwaliteitsbehoud van openbaar-vervoervoorzieningen.

Reactie gemeenten

Heemskerk en Uitgeest zien niets in een fusie tussen de vier IJmondgemeenten. Voor samenwerking is het niet nodig de autonomie van de gemeente aan te tasten, zegt Heemskerk. Uitgeest ziet ook niets in samenvoeging.

De colleges van burgemeester en wethouders van Heemskerk en Uitgeest wijzen de bepleite fusie af. In Beverwijk vindt de burgemeester dat de gemeenteraad op het rapport moet reageren. Het college van Velsen is om een mening gevraagd, maar heeft niet gereageerd.

Opvallend is dat Berenschot voor het onderzoek sprak met ambtenaren van Velsen, Heemskerk en Beverwijk. Op de vraag aan Beverwijk of de coördinator verkeer en vervoer van die gemeente sprak namens het college, meldt een woordvoerder dat de ambtenaar helemaal niet met Berenschot heeft gesproken.

Maar onderzoeker Wim Hillenaar van Berenschot ontkent dat. In september was er een gesprek. „Alle ambtenaren zijn met medeweten van de gemeente geïnterviewd”, aldus Hillenaar.

In Velsen wil de LGV, altijd al groot voorstander van één IJmondgemeente, het Berenschotrapport bespreken in de gemeenteraad. Maar de meeste andere partijen zeggen dat voorstel niet te steunen. Het idee voor intensievere samenwerking of een fusie met andere gemeenten komt volgens hen volgend jaar al ter sprake.

Dan wordt de Visie op Velsen 2025 behandeld, een document over hoe Velsen er in de toekomst moet uitzien. Diverse partijen zeggen zich niet tot de IJmond te willen beperken. Ze willen ook kijken naar meer innige relaties met gemeentes als Bloemendaal en Haarlemmerliede & Spaarnwoude.

De PvdA vindt dat het Berenschotrapport heel serieus moet worden genomen. „Verregaande samenwerking met andere gemeenten is wenselijk, waarbij Haarlem en Amsterdam ook opties zijn”, zegt fractievoorzitter Karel Ockeloën. „Wellicht moeten we concluderen dat Velsen moet fuseren.”

Een uitkomst zou kunnen zijn de ambtenarenapparaten samen te voegen en de gemeenteraden en colleges apart te houden, aldus Ockeloën. Berenschot oppert dit model als een tussenstap naar de fusie van de vier IJmondgemeenten of als 'second best' een fusie tussen Velsen en Beverwijk.